

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 484/2022
20.12.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Јелене Ивановић, Марине Милановић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Арсеније Катанић, адвокат из ..., против туженог Републике Србије, Министарства одбране, коју заступа Војно правобранаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2410/19 од 22.09.2021. године, у седници већа одржаној 20.12.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2410/19 од 22.09.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2410/19 од 22.09.2021. године у делу који се односи на накнаду материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће изгубљене зараде за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 85/21 од 27.05.2021. године, исправљена решењем Основног суда у Новом Саду П1 85/21 од 21.10.2021. године, ставу трећем изреке, тако што се одбија тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име претрпљене материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће изгубљене зараде за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године исплати и то:

- за период од 01.12.2015. године до 31.03.2016. године износ од по 1.451,59 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате,
- за период од 01.04.2016. године до 30.11.2016. године износ од по 1.628,98 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.12.2016. године до 31.03.2017. године износ од по 3.399,23 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате

- за период од 01.04.2017. године до 30.11.2017. године износ од по 3.585,49 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.12.2017. године до 31.03.2018. године износ од по 6.451,92 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.04.2018. године до 31.10.2018. године износ од по 6.656,81 динар месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.01.2019. године до 31.03.2019. године износ од по 4.439,41 динар месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.04.2019. године до 31.10.2019. године износ од по 4.662,74 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.11.2019. године до 31.12.2019. године износ од по 11.501,28 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.01.2020 године до 31.03.2020. године износ од по 8.615,34 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате
- за период од 01.04.2020. године до 31.12.2020. године износ од по 8.863,18 динара месечно са припадајућом затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од 20. дана у месецу за претходни месец до исплате,

и да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 70.000,00 динара са затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 18.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 85/21 од 27.05.2021. године, која је исправљена решењем Основног суда у Новом Саду П1 85/21 од 21.10.2021. године, ставом првим изреке утврђена је вредност предмета спора у износу од 839.000,00 динара. Ставом другим изреке, делимично је усвојен основни тужбени захтев. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име претрпљене материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће изгубљене зараде за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године исплати новчане износе у висини и са законском затезном каматом ближе означено у овом ставу изреке. Ставом четвртим изреке, одбијен је основни тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име претрпљене материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће изгубљене зараде – ренте за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године исплати износ од 495,03 динара са припадајућом затезном каматом од 20.12.2015. године до

исплате, као и у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцу на име ренте, почев од 01.01.2021. године па убудуће, док не наступи неки од разлога за имену или престанак права на ренту, поред износа од 2.147,68 динара досуђеног пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1 1135/12 од 25.06.2012. године исплаћује месечно још и износ од 8.863,18 динара месечно и то све доспеле а неисплаћене ренте одједном са припадајућом затезном каматом почев од доспелости сваке појединачне рате па до исплате рачунајући доспелост 20. у месецу за претходни месец, а убудуће сваког 15. а најкасније до 20. у месецу за претходни месец на рачун тужиоца. Ставом петим и шестим изреке, усвојен је евентуални тужбени захтев и обавезана тужена да тужиоцу на име ренте почев од 01.01.2021. године па убудуће док не наступи неки од разлога за измену или престанак права на ренту, исплаћује месечно износ од по 11.010,86 динара и то све доспеле а неисплаћене ренте одједном са припадајућом затезном каматом почев од доспелости сваке појединачне рате до исплате, рачунајући доспелост 20. у месецу за претходни месец, а убудуће сваког 15. а најкасније до 20. у месецу за претходни месец на рачун тужиоца, у року од 8 дана достављања пресуде, у ком делу се мења пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1 1135/12 од 25.06.2012. године. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 70.000,00 динара са затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставом осмим изреке, тужилац је ослобођен обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2410/19 (правилно Гж1 2410/21) од 22.09.2021. године одбијена је жалба и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу.

Против правноснажне другостепене пресуде у делу који се односи на усвајајући део захтева за изгубљену зараду за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године, тужена је благовремено изјавила посебну ревизију због погрешне примене материјалног права, а ради уједначавања судске праксе.

Тужилац је доставио одговор на ревизију.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14) - у даљем тексту: ЗПП, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побиија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У ставу 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе имајући у виду другачију судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама Врховног касационог суда на које је ревидент указао, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је накнада материјалне штете у виду изгубљене зараде у висини разлике између инвалидске пензије коју тужилац остварује и зараде коју би остваривао да инвалидност није наступила, као и захтев за измену висине припадајуће ренте за убудуће. Према утврђеном чињеничном стању, решењем Фонда за социјално осигурање војних осигураника ИП 598560 УП-1 1004-1/08 од 27.05.2008. године тужиоцу је признато право на инвалидску пензију у месечном износу од 37.422,98 динара (85% од пензијског основа) почев од 23.04.2008. године, од када тече исплата. Тужилац је на дан престанка професионалне војне службе 22.04.2008. године, односно пре признавања права на инвалидску пензију био професионални официр у чину капетана, те је имао 23 године 0 месеци и 12 дана пензијског стажа, а навешених 18 година у радном односу, те би на дан 01.11.2015. године имао 25 година минулог рада. Пресудом Апелационог суда у Новом Сад Гж 1 1135/12 од 25.06.2012. године у тужиоцу је признато право на накнаду за изгубљену зараду – ренту почев од 24.10.2011. године па убудуће док за то постоје законски услови. Потраживање из наведене пресуде тужилац је наплатио принудним путем. Досуђени износи за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године, као и висина ренте почев од 01.01.2021. године представљају разлику између плате тужиоца да је остао на раду и инвалидске пензије, обрачунати су у складу са одредбама Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07 и 88/09), Уредбе о платама и другим новчаним примањима професионалних војника и цивилних лица („Службени лист СЦГ“, бр. 35/04 и 42/05), Правилника о платама и другим новчаним примањима професионалних припадника Војске Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07 и „Службени војни лист“, бр. 28/11, 31/15 и 24/14), као и важећим подзаконским прописима који се примењују од 01.01.2008. године, узимајући у обзир и основицу коју Одлуком прописује Влада Републике Србије, на коју се примењују коефицијенти за обрачун плата са свим усклађивањима, закључно са последњом усклађеном основицом за обрачун плате професионалним војним лицима Војске Србије, која важи почев од 01.11.2019. године. Тужба тужиоца поднета је 31.12.2020. године.

Имајући у виду наведено првостепени суд налази да је основан приговор застарелости потраживања само у погледу захтева за накнаду штете за новембар 2015. године док је у односу на преостали део захтева приговор неонован, те да како тужена, односно њен орган, за период од 01.12.2015. године до 31.1.2.2020. године, није ускладио износ ренте који је тужиоцу исплаћивао у наведеном периоду, јер је дошло до промењених околности - повећања основице, то је тужена, сагласно одредби члана 172. став 1. у вези члана 195. Закона о облигационим односима, у обавези да тужиоцу накнади штету због таквог незаконитог поступања њеног органа. Такође, оцењено је и да је, сагласно одредби члана 196. Закона о облигационим односима, основан и захтев тужиоца измену правноснажне судске одлуке у погледу висине припадајуће будуће ренте.

Другостепени суд је налазећи да је првостепени суд правилно одлучио о постављеном тужбеном захтеву одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у усвајајућем делу.

По оцени Врховног касационог суда, погрешно су нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев тужиоца у делу који се односи на накнаду материјалне штете за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године у виду изгубљене зараде у висини разлике између инвалидске пензије коју тужилац остварује и зараде коју би остваривао да инвалидност није наступила.

Према одредби члана 195. став 2. Закона о облигационим односима („Службени лист СРЈ“, бр. 31/93 и „Службени гласник РС“, бр. 18/2020), ако повређени због потпуне или делимичне неспособности за рад губи зараду, или су му потребе трајно повећане, или су могућности његовог даљег развијања и напредовања уништене или смањене, одговорно лице дужно је плаћати повређеном одређену новчану ренту, као накнаду за ту штету.

Одредбом члана 196. истог Закона, суд може на захтев оштећеника за будуће повећати ренту, а може је на захтев штетника смањити или укинути, ако се знатније промене околности које је суд имао у виду приликом доношења раније одлуке.

У конкретном случају, тужилац као лице до чије је инвалидности дошло у току обављања војне службе код тужене, због чега му је признато право на инвалидску пензију пре испуњења услова за старосну пензију, има право, на основу члана 195. став 2. Закона о облигационим односима на разлику између пензије коју остварује и плате коју би примао да ради, што му је и признато правноснажном судском одлуком од 24.10.2011. године. Међутим, ако се знатније промене околности које је суд имао у виду приликом доношења раније одлуке, суд може на основу одредбе члана 196. Закона о облигационим односима, на захтев оштећеног за будуће повећати ренту, а на захтев штетника је смањити или укинути. То значи да оштећени може поднети тужбу за повећање ренте, под условом да је дошло до знатнијих промена околности на основу којих је донета судска одлука којом му је то право признато, али му се повећани износи ренте могу досудити само за будуће, од дана подношења захтева за повећање, односно дана подношења тужбе са таквим захтевом.

Како се према одредби члана 196. ЗОО висина ренте може изменити у судском поступку подношењем захтева за њено повећање, смањење или укидање, то тужена није била у обавези да сама, по службеној дужности, висину ренте коју тужиоцу исплаћује усклади са насталим променама, због чега ни исплата у износима досуђеним правноснажном судском одлуком не представља незаконит рад органа тужене. Стога се основано ревизијом тужене указује да не постоји могућност да се изврши измена висине ренте за период пре подношења тужбе, због чега су нижестепене пресуде преиначене у делу који се односи на накнаду материјалне штете због мање исплаћених месечних износа припадајуће изгубљене зараде за период од 01.12.2015. године до 31.12.2020. године и тужбени захтев тужиоца у том делу одбијен, као неоснован.

Због свега изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и члана 154. ЗПП припадају у ревизији опредељени трошкови тог поступка на име ангажовања адоката у износу од 18.000,00 динара, одмерени применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“ број 37/21).

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

Како трошкови састава одговора на ревизију не представљају трошкове који су били потребни ради вођења парнице, Врховни касациони суд је на основу члана 153. и члана 154. став 1. ЗПП одлучио као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић